

„Гоненията, унищожението, притѣсненията, изстѣпленията и насилията, на които е подложенъ българскиятъ народъ отъ страна на турцитѣ, сѣ неописуеми, безбройни, неимовѣрни! Тукъ нищо не помагатъ нито образованието, нито султанътъ, нито височайшитѣ хати (укази). Въдворяването на редъ и законность е сѣщинска гавра. Произволътъ насилията, притѣсненията, пренебрежението къмъ немусюлманскитѣ народи сѣ и ще останатъ на вѣчни времена законъ за мусюлманската вѣра. Съвмѣстността, общежитието на мусюлманитѣ съ християнитѣ е епидемически грѣхъ на днешното състояние. Докато това общежитие не се премахне съ преселване на турцитѣ, не ще може да се мисли за установяване тукъ на сносенъ редъ за българитѣ. Това е моето искрено убеждение; то е основано на факти, за нещастие очевидно“.

Въ Сливенъ рускитѣ войски, предвождани отъ самия графъ Дибичъ и отъ князь Горчаковъ, влѣзли на 31 юлий 1829 г. Народътъ ги посрещналъ съ неописуемъ възторгъ: имало случаи хора да умиратъ отъ радостъ. Поменатиятъ Фонтонъ бележи въ писмата си: „Отъ могилата току-що бѣ даденъ последенъ, но безвреденъ изстрелъ. Войницитѣ завикаха ура и се втурнаха напредъ. Но турци вече нѣмаше. Наопаки, на среща ни излизатъ жителитѣ съ икони, съ хлѣбъ и соль, съ радостни викове. Тълпа отлични, набити и стройни момци заобикаля войницитѣ и съ любопитство разглежда мундиритѣ и орѣжието имъ. Девойки, които българитѣ наричатъ булки и които по свежестъ и пълнота на лицето напълно заслужаватъ това название (на руски „булка“ значи бѣлъ хлѣбъ), подаватъ на войницитѣ вино, хлѣбъ и плодове. Всички се кръсятъ, вдигайки рѣце къмъ небето, за спасението си отъ непоносимото иго“. Но сѣщевременно тълпата се предала и на необузвано отмъщение срещу турското население: „гнѣвътъ на петъ вѣка се излѣлъ въ самозабрава“ (Табаковъ); „българитѣ се нахвърлили като левове върху изплашенитѣ и бѣгачи въ безредие врагове“ (Селимински). И надъ мирнитѣ жители турци и надъ военнитѣ въ отстѣпление сѣ се изсипали произволи и жестокости, които се обясняватъ само съ таената отдавна омраза на роба, превърната въ яростъ. Изстрадащото, огорченията, страхътъ на българитѣ получаватъ — при отливъ на страститѣ — своята отплата. Нѣщо подобно е ставало, впрочемъ, винаги, когато е падало едно тиранско